

GOSPODARKA I OBRÓT NIERUCHOMOŚCIAMI

WZORY PISM I UMÓW Z KOMENTARZEM

redakcja naukowa Helena Kisilowska

Rafał Godlewski, Mikołaj G. Goss, Jan M. Góralski
Magdalena Grykowska, Jan Hasik, Helena Kisilowska
Daria Langer, Paulina Rumińska-Bryła, Dominik Sypniewski

EDYTOWALNE WZORY DOSTĘPNE NA STRONIE INTERNETOWEJ

WZORY PISM

GOSPODARKA I OBRÓT NIERUCHOMOŚCIAMI

WZORY PISM I UMÓW Z KOMENTARZEM

redakcja naukowa Helena Kisilowska

Rafał Godlewski, Mikołaj G. Goss, Jan M. Góralski
Magdalena Grykowska, Jan Hasik, Helena Kisilowska
Daria Langer, Paulina Rumińska-Bryła, Dominik Sypniewski

WZORY PISM

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 maja 2018 r.

Recenzent

Dr hab. Joanna Smarż, prof. UTH

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne i łamanie

Violetdesign Wioletta Kowalska

Układ typograficzny

Krystyna Szych, Krzysztof Drzewiecki

Poszczególne rozdziały napisali:

Rafał Godlewski – rozdział II, VII, VIII pkt 3 wzory nr 14, 15

Mikołaj G. Goss, Jan M. Góralski – rozdział I

Jan M. Góralski, Daria Langer – rozdział III pkt 3

Magdalena Grykowska – rozdział VIII pkt 1, 2, 3 wzory nr 12, 13

Jan Hasik – rozdział IV

Helena Kisilowska – rozdział X

Daria Langer – rozdział III pkt 1, 2, 4; rozdział VI

Paulina Rumińska-Bryła – rozdział V

Dominik Sypniewski – rozdział IX, XI, XII

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2018

ISBN: 978-83-8124-432-9

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluger.pl

www.wolterskluger.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	13
WSTĘP	17

ROZDZIAŁ I

WŁASNOŚĆ I UŻYTKOWANIE WIECZYSTE	19
1. Wprowadzenie	19
2. Umowa przedwstępna	24
WZÓR NR 1. Umowa przedwstępna sprzedaży	28
3. Umowa sprzedaży wraz z oświadczeniem o ustanowieniu hipoteki	41
WZÓR NR 2. Umowa sprzedaży i oświadczenie o ustanowieniu hipoteki	44
4. Umowa sprzedaży lokalu	56
WZÓR NR 3. Umowa sprzedaży lokalu	56
5. Warunkowa umowa sprzedaży	60
WZÓR NR 4. Umowa zobowiązująca do sprzedaży	63
6. Umowa darowizny	74
WZÓR NR 5. Umowa darowizny	75
7. Użytkowanie wieczyste	82
WZÓR NR 6. Umowa ustanowienia użytkowania wieczystego gruntu	84
8. Przekształcenie użytkowania wieczystego we własność	95
WZÓR NR 7. Wniosek o przekształcenie prawa użytkowania wieczystego we własność	97

ROZDZIAŁ II

KSIĘGI WIECZYSTE	101
1. Księgi wieczyste jako rejestr stanu prawnego nieruchomości	101
2. Wniosek o założenie księgi wieczystej wraz z załącznikami	107
WZÓR NR 1. Wniosek o założenie księgi wieczystej dla nieruchomości gruntowej niezabudowanej	109
WZÓR NR 2. Wniosek o założenie księgi wieczystej dla nieruchomości gruntowej zabudowanej	117
WZÓR NR 3. Wniosek o założenie księgi wieczystej dla budynku usytuowanego na gruncie oddanym w użytkowanie wieczyste – nieruchomości budynkowej	123

Wzór nr 4.	Wniosek o założenie księgi wieczystej dla lokalu mieszkalnego lub użytkowego stanowiącego odrębną własność – nieruchomości lokalowej	129	
Wzór nr 5.	Wniosek o założenie księgi wieczystej dla własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu	135	
	Załączniki do wniosku o założenie księgi wieczystej	141	
3.	Wniosek o wpis do działu II księgi wieczystej	146	
	Wzór nr 6.	Wniosek o wpis własności	147
	Wzór nr 7.	Wniosek o wpis prawa użytkowania wieczystego	153
4.	Wniosek o wpis ograniczonych praw rzeczowych i ograniczeń w rozporządzaniu nieruchomością	158	
	Wzór nr 8.	Wniosek o wpis służebności gruntowej	159
	Wzór nr 9.	Wniosek o wpis służebności osobistej	164
	Wzór nr 10.	Wniosek o wpis służebności przesyłu	169
	Wzór nr 11.	Wniosek o wpis prawa użytkowania	174
	Wzór nr 12.	Wniosek o wpis zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości	179
5.	Wniosek o wpis hipoteki	184	
	Wzór nr 13.	Wniosek o wpis hipoteki	186
	Wzór nr 14.	Wniosek o wpis hipoteki przymusowej na rzecz Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego	191
	Wzór nr 15.	Wniosek o wpis hipoteki przymusowej na rzecz innych podmiotów niż Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego	196
	Wzór nr 16.	Wniosek o wpis hipoteki na rzecz banku (hipoteki bankowej)	201
6.	Wniosek o wpis opróżnionego miejsca hipotecznego	206	
	Wzór nr 17.	Wniosek o wpis uprawnienia do rozporządzenia opróżnionym miejscem hipotecznym	207
7.	Wniosek o wpis praw osobistych i roszczeń	212	
	Wzór nr 18.	Wniosek o wpis prawa najmu lub dzierżawy	213
	Wzór nr 19.	Wniosek o wpis prawa odkupu lub pierwokupu	218
	Wzór nr 20.	Wniosek o wpis roszczenia o przeniesienie własności nieruchomości	223
	Wzór nr 21.	Wniosek o wpis roszczeń wynikających z umowy deweloperskiej	228
	Wzór nr 22.	Wniosek o wpis roszczenia o ustanowienie odrębnej własności lokalu i o przeniesienie tego prawa	234
8.	Wniosek o wpis ostrzeżenia	239	
	Wzór nr 23.	Wniosek o wpis ostrzeżenia o niezgodności stanu prawnego nieruchomości ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym	240
	Wzór nr 24.	Wniosek o wpis ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu wywłaszczeniowym (scaleniowym)	245
9.	Wniosek o wykreślenie wpisu z księgi wieczystej	250	
	Wzór nr 25.	Wniosek o wykreślenie wpisu z księgi wieczystej	251
10.	Odłączenie działki i przeniesienie do innej księgi wieczystej	256	

Wzór nr 26. Wniosek o odłączenie działki i przeniesienie do innej księgi wieczystej	256
11. Sprostowanie oznaczenia nieruchomości	261
Wzór nr 27. Wniosek o sprostowanie oznaczenia nieruchomości	261
12. Wydanie odpisu	266
Wzór nr 28. Wniosek o wydanie odpisu z księgi wieczystej lub zaświadczenia o zamknięciu księgi wieczystej	266

ROZDZIAŁ III

OGRANICZONE PRAWA RZECZOWE	269
1. Uwagi ogólne	269
2. Użytkowanie	270
Wzór nr 1. Oświadczenie o ustanowieniu użytkowania	271
Wzór nr 2. Oświadczenie o zrzeczeniu się użytkowania	274
3. Służebność	276
3.1. Służebność gruntowa	276
Wzór nr 3. Oświadczenie o ustanowieniu służebności gruntowej	278
Wzór nr 4. Umowa ustanowienia służebności gruntowej	281
3.2. Służebność osobista	286
Wzór nr 5. Umowa o ustanowieniu służebności osobistej	287
3.3. Służebność przesyłu	290
Wzór nr 6. Umowa ustanowienia służebności przesyłu	291
Wzór nr 7. Oświadczenie o ustanowieniu służebności przesyłu	296
4. Hipoteka	307
4.1. Uwagi ogólne	307
4.2. Hipoteka łączna umowna	308
Wzór nr 8. Oświadczenie o ustanowieniu hipoteki łącznej	309
Wzór nr 9. Umowa pożyczki oraz umowa ustanowienia hipoteki	314

ROZDZIAŁ IV

WSPÓLNOTY MIESZKANIOWE	323
1. Pojęcie wspólnoty mieszkaniowej	323
Wzór nr 1. Zaświadczenie o samodzielności lokalu mieszkalnego	325
2. Powstanie wspólnoty mieszkaniowej	329
Wzór nr 2. Umowa o ustanowienie odrębnej własności lokalu	331
3. Prawa i obowiązki właścicieli lokali	342
Wzór nr 3. Regulamin wspólnoty mieszkaniowej	344
Wzór nr 4. Wezwanie do zapłaty należności z tytułu kosztów zarządu związanych z utrzymaniem nieruchomości wspólnej	352
4. Zarząd nieruchomością wspólną	357
Wzór nr 5. Umowa o zarządzanie nieruchomością wspólną	360
5. Uchwały właścicieli lokali	369
Wzór nr 6. Uchwała właścicieli lokali wyrażająca zgodę na dokonanie przez zarząd czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu oraz udzielająca zarządowi pełnomocnictwa do zawierania umów stanowiących czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu	371

WZÓR NR 7. Powództwo o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej	372
6. Zebrania ogółu właścicieli	380
WZÓR NR 8. Zawiadomienie o zebraniu ogółu właścicieli	381
7. Likwidacja wspólnoty mieszkaniowej	384
ROZDZIAŁ V	
SPÓŁDZIELNIE MIESZKANIOWE	385
1. Wprowadzenie	385
2. Prawa spółdzielcze do lokalu mieszkalnego	387
2.1. Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego	387
2.2. Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	389
2.3. Prawo odrębnej własności lokalu	391
3. Wybudowanie lokalu mieszkalnego	393
3.1. Umowa o budowę spółdzielczego lokalu mieszkalnego	393
WZÓR NR 1. Umowa o budowę spółdzielczego lokalu mieszkalnego	396
4. Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego	409
4.1. Umowa o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego	409
WZÓR NR 2. Umowa o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego	411
4.2. Przeniesienie własności lokalu na osobę uprawnioną do spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu	414
WZÓR NR 3. Wniosek o przeniesienie własności lokalu na osobę uprawnioną do spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego	417
WZÓR NR 4. Umowa o przeniesienie własności lokalu na rzecz członka spółdzielni, któremu przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego	418
5. Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu a prawo odrębnej własności	432
5.1. Przeniesienie własności lokalu na rzecz osoby, której przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	433
WZÓR NR 5. Wniosek o przeniesienie własności lokalu na rzecz osoby, której przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego	435
WZÓR NR 6. Umowa o przeniesienie własności lokalu na rzecz osoby, której przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	436
5.2. Umowa sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu	446
WZÓR NR 7. Umowa sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu	449
ROZDZIAŁ VI	
UMOWY O KORZYSTANIE Z CUDZEJ NIERUCHOMOŚCI	459
1. Umowa najmu	459
1.1. Uwagi ogólne	459
1.2. Umowa najmu lokalu użytkowego	460

WZÓR NR 1. Umowa najmu lokalu użytkowego	461
1.3. Umowa najmu instytucjonalnego	473
WZÓR NR 2. Umowa najmu instytucjonalnego	474
1.4. Umowa podnajmu lokalu użytkowego	480
WZÓR NR 3. Umowa podnajmu lokalu	481
2. Umowa dzierżawy	490
2.1. Uwagi ogólne	490
WZÓR NR 4. Umowa dzierżawy nieruchomości wraz z urządzeniami	492
2.2. Umowa poddzierżawy	502
WZÓR NR 5. Umowa poddzierżawy nieruchomości	503
3. Umowa użyczenia	511
3.1. Uwagi ogólne	511
WZÓR NR 6. Umowa użyczenia	512
ROZDZIAŁ VII	
EWIDENCJA GRUNTÓW I BUDYNKÓW	519
1. Ewidencja jako opis stanu faktycznego nieruchomości	519
WZÓR NR 1. Wniosek o wydanie wypisu z rejestru gruntów, budynków lub lokali o niepełnej treści	525
WZÓR NR 2. Wniosek o wydanie wypisu z rejestru gruntów, budynków lub lokali	528
WZÓR NR 3. Wniosek o wydanie wypisu z rejestru gruntów wraz z wyrysem z mapy ewidencyjnej	531
WZÓR NR 4. Wniosek o wydanie uproszczonego wypisu z rejestru gruntów	534
2. Zgłoszenie zmian danych w ewidencji gruntów i budynków	536
WZÓR NR 5. Zgłoszenie zmian oznaczenia działki i jej powierzchni	537
WZÓR NR 6. Zgłoszenie zmian danych ewidencyjnych osób	540
WZÓR NR 7. Zgłoszenie zmian danych ewidencyjnych w zakresie granic	542
ROZDZIAŁ VIII	
PODZIAŁ, SCALANIE I ROZGRANICZANIE NIERUCHOMOŚCI	545
1. Podział nieruchomości	545
WZÓR NR 1. Wniosek o podział nieruchomości położonej na obszarze objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego	550
WZÓR NR 2. Wniosek o podział nieruchomości położonej na obszarze nieobjętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i dla którego nie ma obowiązku jego sporządzenia	552
WZÓR NR 3. Wniosek o podział nieruchomości niezależnie od ustaleń lub istnienia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	555
WZÓR NR 4. Postanowienie w przedmiocie zgodności projektu podziału nieruchomości z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego	559

Wzór nr 5.	Postanowienie w przedmiocie spełnienia przez projekt podziału nieruchomości warunków z art. 94 ust. 1 u.g.n.	561
Wzór nr 6.	Decyzja zatwierdzająca projekt podziału nieruchomości	564
Wzór nr 7.	Wniosek o przyznanie odszkodowania za działki gruntu wydzielone pod drogi publiczne w wyniku podziału nieruchomości	568
2.	Scalanie i podział nieruchomości	579
Wzór nr 8.	Wniosek o scalenie i podział nieruchomości	582
Wzór nr 9.	Wniosek/ uwaga/ zastrzeżenie do projektu uchwały rady gminy o scaleniu i podziale nieruchomości	585
Wzór nr 10.	Uchwała rady gminy w przedmiocie scalenia i podziału nieruchomości	587
Wzór nr 11.	Skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego na uchwałę w przedmiocie scalenia i podziału nieruchomości	592
3.	Rozgraniczenie nieruchomości	599
Wzór nr 12.	Wniosek o rozgraniczenie nieruchomości	602
Wzór nr 13.	Wniosek o przekazanie sądowi sprawy o rozgraniczenie ...	604
Wzór nr 14.	Protokół graniczny	611
Wzór nr 15.	Uгода	615

ROZDZIAŁ IX

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	617	
1. Podział kompetencji w zakresie zagospodarowania przestrzennego	617	
2. Wniosek o ustalenie warunków zabudowy. Decyzja o warunkach zabudowy	621	
Wzór nr 1A.	Wniosek o ustalenie warunków zabudowy	623
Wzór nr 1B.	Wniosek o przeniesieniu decyzji o warunkach zabudowy	626
Wzór nr 2.	Decyzja o warunkach zabudowy	632
3. Wniosek o wydanie decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego	642	
Wzór nr 3.	Wniosek o ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego	645
4. Wnioski i uwagi dotyczące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	649	
Wzór nr 4.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	650
5. Wnioski i uwagi dotyczące miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	654	
Wzór nr 5.	Wnioski i uwagi dotyczące miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	655
6. Wniosek o wydanie wypisu i wyrysu z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy)	660	
Wzór nr 6.	Wniosek o wydanie wypisu i wyrysu	661
7. Roszczenia odszkodowawcze przysługujące właścicielowi nieruchomości w związku z uchwaleniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub jego zmianą	664	
Wzór nr 7.	Wniosek o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę	665

WZÓR NR 8. Wniosek o wykupienie nieruchomości	666
WZÓR NR 9. Żądanie odszkodowania	667
8. Wniosek dotyczący projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa	672
WZÓR NR 10. Sporządzenie planu zagospodarowania przestrzennego województwa	673
9. Wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	674
WZÓR NR 11. Wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	675

ROZDZIAŁ X

PRAWO BUDOWLANE	687
1. Proces budowlany	687
2. Postępowanie przed rozpoczęciem budowy	689
WZÓR NR 1. Wniosek o pozwolenie na budowę lub rozbiórkę	690
WZÓR NR 2. Wzór zgłoszenia budowy lub przebudowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego	709
WZÓR NR 3. Oświadczenie o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane	718
WZÓR NR 4. Informacja uzupełniająca do wniosku o pozwolenie na budowę lub rozbiórkę, zgłoszenia budowy lub przebudowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego oraz oświadczenia o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane	730
WZÓR NR 5. Pozwolenie na budowę	731
WZÓR NR 6. Przykładowa decyzja o pozwolenie na budowę	741
WZÓR NR 7. Oświadczenie o przyjęciu obowiązku kierowania budową	744
3. Budowa i oddawanie do użytku obiektów budowlanych	746
WZÓR NR 8. Zawiadomienie o zamierzonym terminie rozpoczęcia robót budowlanych	747
WZÓR NR 9. Oświadczenie o posiadaniu dziennika budowy i tablicy informacyjnej	749
WZÓR NR 10. Zawiadomienie o zakończeniu budowy i zamiarze przystąpienia do użytkowania	750
WZÓR NR 11. Oświadczenie kierownika budowy	753
WZÓR NR 12. Wniosek o udzielenie pozwolenia na użytkowanie	756
WZÓR NR 13. Oświadczenie o braku sprzeciwu i uwag	760
WZÓR NR 14. Protokół kontroli obowiązkowej zakończonej budowy obiektu budowlanego	761
WZÓR NR 15. Zawiadomienie o zakończeniu rozbiórki obiektu budowlanego	765
4. Użytkowanie obiektów budowlanych	766
WZÓR NR 16. Zgłoszenie zamiaru zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego	769

ROZDZIAŁ XI

UMOWY W PROCESIE INWESTYCYJNO-BUDOWLANYM 775

WZÓR NR 1. Umowa o wykonanie prac projektowych
oraz o sprawowanie nadzoru autorskiego 777

WZÓR NR 2. Umowa o sprawowanie nadzoru autorskiego 783

WZÓR NR 3. Umowa o roboty budowlane 789

ROZDZIAŁ XII

UMOWA DEWELOPERSKA 797

WZÓR NR 1. Umowa deweloperska 799

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2017 r. poz. 2204 ze zm.)
- k.k.s. – ustawa z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2017 r. poz. 2226)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 1257)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 155)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682)
- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1577)
- Konstytucja RP – ustawa z 2.04.1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. poz. 483 ze zm.)
- nowelizacja z 14.06.2007 r. – ustawa z 14.06.2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 873 ze zm.)
- o.p. – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2018 r. poz. 800 ze zm.)
- p.g.k. – ustawa z 17.05.1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2017 r. poz. 2101 ze zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2017 r. poz. 1369 ze zm.)
- pr. bank. – ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 1876 ze zm.)
- pr. bud. – ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2017 r. poz. 1332 ze zm.)
- pr. not. – ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2017 r. poz. 2291)

---

pr. spół.	– ustawa z 16.09.1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2017 r. poz. 1560 ze zm.)
r.e.g.b.	– rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 29.03.2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. z 2016 r. poz. 1034 ze zm.)
r.p.m.o.ś.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 9.11.2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2016 r. poz. 71)
r.r.n.	– rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 14.04.1999 r. w sprawie rozgraniczania nieruchomości (Dz.U. poz. 453)
r.s.t.p.n.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 7.12.2004 r. w sprawie sposobu i trybu dokonywania podziałów nieruchomości (Dz.U. poz. 2663)
r.s.u.o.s.	– rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 21.03.2016 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. poz. 408 ze zm.)
r.z.p.k.w.	– rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 15.02.2016 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym (Dz.U. poz. 312 ze zm.)
u.d.i.p.	– ustawa z 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1764 ze zm.)
u.g.n.	– ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2018 r. poz. 121 ze zm.)
u.k.s.c.	– ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 300 ze zm.)
u.k.u.l.	– ustawa z 11.04.2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 2196 ze zm.)
u.k.w.h.	– ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2017 r. poz. 1007 ze zm.)
u.KRS	– ustawa z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 700 ze zm.)
u.l.	– ustawa z 28.09.1991 r. o lasach (Dz.U. z 2017 r. poz. 788 ze zm.)
u.n.n.c.	– ustawa z 24.03.1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz.U. z 2017 r. poz. 2278)
u.o.p.l.	– ustawa z 21.06.2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1610 ze zm.)
u.o.p.n.l.	– ustawa z 16.09.2011 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 1468)
u.o.s.	– ustawa z 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1827 ze zm.)
u.o.z.o.z.	– ustawa z 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2017 r. poz. 2187 ze zm.)
u.p.e.a.	– ustawa z 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1201 ze zm.)

u.p.p.u.w.	– ustawa z 29.07.2005 r. o przekształceniu prawa użytkownika wieczystego w prawo własności nieruchomości (Dz.U. z 2012 r. poz. 83 ze zm.)
u.p.s.d.	– ustawa z 28.07.1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz.U. z 2018 r. poz. 644)
u.p.t.k.w.	– ustawa z 14.02.2003 r. o przenoszeniu treści księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym (Dz.U. poz. 363 ze zm.)
u.p.t.u.	– ustawa z 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2017 r. poz. 1221 ze zm.)
u.p.z.p.	– ustawa z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1073 ze zm.)
u.s.m.	– ustawa z 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1222 ze zm.)
u.u.i.ś.o.	– ustawa z 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2017 r. poz. 1405 ze zm.)
u.w.l.	– ustawa z 24.06.1994 r. o własności lokali (Dz.U. z 2018 r. poz. 716)

Inne

NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
OSNC	– „Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna”
OSNKW	– „Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa”
OTK-A	– „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Seria A”
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– sąd okręgowy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny

WSTĘP

Powszechność czynności prawnych, których przedmiotem są nieruchomości i związane z nimi prawa, uzasadnia stały rozwój praktyki i piśmiennictwa prawniczego. Oferta wydawnicza skierowana do notariuszy, deweloperów, spółdzielni mieszkaniowych, podmiotów zajmujących się profesjonalną obsługą transakcji nieruchomościowych oraz przedsiębiorców działających w tym obszarze jest dość obszerna, ale nie usuwa potrzeby dążenia do uzupełnienia i uaktualnienia prezentowanego dotychczas podejścia.

Autorzy niniejszego opracowania, zajmując się zawodowo problematyką nieruchomości i procesu inwestycyjno-budowlanego, obserwują postępującą specjalizację w tych dziedzinach. Przejawia się ona m.in. w widocznym wzroście skomplikowania stanów faktycznych i prawnych, które w różnoraki sposób oddziałują na prawa i obowiązki stron. Za przykład może posłużyć tu rosnące znaczenie instytucji zaangażowanych w finansowanie nabycia nieruchomości lub realizację zamierzeń inwestycyjnych. Banki i inne instytucje finansowe, które uzyskują status wierzyciela i beneficjenta ustanowionych zabezpieczeń, mają istotny wpływ na projekty aktów notarialnych, umów najmu i dzierżawy czy też umów w procesie inwestycyjnym.

Specjalizacja obrotu prawnego nieruchomościami oraz procesu inwestycyjno-budowlanego ma swoje źródło także w coraz częstszym przenoszeniu na polski grunt praktyki redagowania umów i innych dokumentów transakcyjnych wykształconej w innych państwach. Strony w coraz mniejszym stopniu opierają się na rozwiązaniach zawartych w Kodeksie cywilnym i innych ustawach. Zamiast tego w umowach pojawiają się szczegółowe uregulowania kwestii wzajemnej odpowiedzialności, a także precyzyjne określanie zachowań oczekiwanych wzajemnie przez strony dla należytego wykonania zaciągniętych zobowiązań. Efektem tej praktyki jest wydatne zwiększenie obszerności poszczególnych umów i jednocześnie skomplikowanie ich systematyki. W konsekwencji coraz większe znaczenie odgrywa posiadanie przez strony fachowego wsparcia prawnego już na etapie wstępnego uzgadniania struktury podejmowanych działań.

Profesjonalizacja obrotu nieruchomościami ma również wpływ na obrót prywatny. Porównując strukturę oraz zawartość merytoryczną aktów notarialnych

sporządzanych w latach 90. ubiegłego stulecia z analogicznymi dokumentami sporządzanymi obecnie przez notariuszy, można zauważyć znaczące zwiększenie ich objętości oraz stopnia skomplikowania poszczególnych postanowień merytorycznych. Jest to również wynikiem ogromnego przyrostu regulacji prawnych oddziałujących na sektor nieruchomości, a także popularyzacji wśród notariuszy nowego podejścia do sposobu redagowania umów, ukształtowanego w ramach obrotu profesjonalnego.

Oddawany do rąk Czytelnika zbiór umów i pism związanych z obrotem i gospodarką nieruchomościami realizuje opisane powyżej podejście, wychodząc jednak z nadrzędnego założenia, że każdy wzór musi być zrozumiały nie tylko dla doradców prawnych i notariusza, ale przede wszystkim dla samych stron. Autorzy podjęli próbę wykorzystania swojego doświadczenia w celu dokonania pewnych uproszczeń, dzięki czemu wzorce mogą być z powodzeniem wykorzystywane w obrocie prywatnym, bez ryzyka niepotrzebnego skomplikowania relacji pomiędzy stronami transakcji.

W ramach opracowania Czytelnik otrzymuje szereg objaśnień, które mają za zadanie wytłumaczyć w sposób możliwie przystępny, dlaczego proponuje się zamieszczenie w umowie lub piśmie konkretnego postanowienia lub stwierdzenia.

Pragniemy, aby przekazywana do rąk Czytelnika książka była pomocna osobom zaangażowanym w szeroko rozumianą gospodarkę nieruchomościami i przyczyniła się do bezpieczeństwa obrotu nieruchomościami i procesu inwestycyjnego. Będziemy wdzięczni za wszelkie Państwa uwagi dotyczące treści i zakresu opracowania.

Autorzy

Rozdział I

WŁASNOŚĆ I UŻYTKOWANIE WIECZYZSTE

1. Wprowadzenie

Początków występowania nieruchomości w obrocie prawnym upatruje się w czasach Cesarstwa Rzymskiego, choć zapewne i wcześniej nieruchomości były przedmiotem ówczesnie pojmowanych transakcji. W ustawie XII tablic występowała koncepcja *res immobiles*. Pojęcie to definiowano jako grunt i wszystko to, co jest z nim trwale związane¹.

Pojmowanie nieruchomości przez prawników rzymskich było zatem zbliżone do dzisiejszego rozumienia tego pojęcia. Przepis art. 46 § 1 k.c. definiuje nieruchomość jako „części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności”. Cytowana definicja legalna wskazuje zatem na trzy rodzaje nieruchomości – nieruchomość gruntową, budynkową i lokalową. Podobną definicję znajdziemy w art. 4 pkt 1 u.g.n., według którego przez nieruchomość gruntową należy rozumieć „grunt wraz z częściami składowymi, z wyłączeniem budynków i lokali, jeżeli stanowią one odrębny przedmiot własności”.

Konstrukcja własności obejmuje najszerszy zakres uprawnień przysługujących wobec nieruchomości, tj. prawo do korzystania z wyłączeniem innych osób, prawo do pobierania dochodów i innych pożytków z nieruchomości, a także prawo do rozporządzania nieruchomością. Własność nieruchomości może przysługiwać kilku osobom i co do zasady przybiera postać współwłasności ułamkowej, w której każdy współwłaściciel jest właścicielem określonego udziału we własności nieruchomości. W szczególnych przypadkach współwłasność ma charakter łączny – wówczas własność przysługuje współwłaścicielom niepodzielnie. Przykładem współwłasności łącznej jest ustawowa wspólność pomiędzy małżonkami czy też współwłasność między wspólnikami spółki cywilnej.

---

¹ Por. M. Zabłocka [w:] W. Wołodkiewicz, M. Zabłocka, *Prawo rzymskie. Instytucje*, Warszawa 2009, s. 48.

Obok własności w polskim systemie prawnym występuje instytucja użytkownika wieczystego. Użytkowanie wieczyste może być ustanowione wyłącznie na nieruchomościach gruntowych należących do Skarbu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego i ich związków. Zakres uprawnień przysługujących użytkownikowi wieczystemu przypomina zakres uprawnień właściciela, z zastrzeżeniem, że użytkowanie wieczyste jest ograniczone w czasie, a w szczególnych sytuacjach właściciel gruntu może pozbawić użytkownika wieczystego tego prawa.

W polskim systemie prawnym występują również inne ograniczone prawa rzeczowe, których zakres jest znaczenie węższy niż własności lub użytkowanie wieczyste. Do ograniczonych praw rzeczowych na nieruchomości zalicza się użytkowanie, służebności gruntowe i osobiste, hipotekę oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. Obok praw rzeczowych nieruchomości mogą być również przedmiotem praw o charakterze obligacyjnym, takich jak najem, dzierżawa czy użyczenie.

Nieruchomość gruntowa jest częścią powierzchni ziemskiej stanowiącą odrębny przedmiot własności. Wyodrębnienie gruntu wymaga określenia jego granic zewnętrznych zgodnie z przepisami Prawa geodezyjnego i kartograficznego. Wyłączone jest swobodne definiowanie granic nieruchomości przez strony transakcji (pewne odstępstwa w tym zakresie dopuszczalne są jedynie w odniesieniu do umów przedwstępnych; zob. dalej). Pewność obrotu wymaga, aby przedmiotem transakcji były nieruchomości zdefiniowane w zakresie ich statusu prawnego oraz umiejscowienia w terenie. Powyższe stanowi konsekwencję przyjęcia przez polskiego ustawodawcę powszechnej ewidencji gruntów i budynków, obejmującej obszar całego państwa, z wyłączeniem morza terytorialnego.

Najmniejszą jednostką nieruchomości gruntowej jest działka ewidencyjna, rozumiana jako ciągły obszar gruntu, położony w granicach jednego obrębu, jednorodny pod względem prawnym, wydzielony z otoczenia za pomocą linii granicznych. Granicą działki ewidencyjnej jest część jej obwodu, w postaci linii łamanej lub odcinka, wspólnej dla dwóch sąsiadujących ze sobą działek ewidencyjnych lub pokrywającej się z granicą państwa – w przypadku działek ewidencyjnych przylegających do tej granicy. Działka ewidencyjna jest oznaczona poprzez wskazanie jej numeru. W razie podziału nieruchomości oznaczenie poszczególnych działek powstałych po podziale dokonywane jest numerami ułamkowymi, zawierającymi w liczniku numer dawnej działki będącej przedmiotem podziału (np. działki 72/1 i 72/2, powstałe z podziału działki 72). Cytowana nieco wcześniej definicja działki ewidencyjnej wskazuje także, obok linii granicznych, na jej położenie w granicach jednego obrębu. Obręb jest jedną z jednostek powierzchniowych przyjmowanych dla celów ewidencji, skupiającą większą ilość działek ewidencyjnych. Podziału na obręby i określenia ich granic dokonuje starosta po zasięgnięciu opinii właściwego miejscowo organu do spraw zagospodarowania przestrzennego oraz właściwej miejscowo jednostki statystyki publicznej. W praktyce obrotu przyjmuje się, że wystarczającym oznaczeniem położenia działki jest określenie jej administracyjnego adresu (przynajmniej z dokładnością do oznaczenia miejscowości lub gminy) oraz wskazanie obrębu i numeru ewidencyjnego działki.

Dane z katastru nieruchomości stanowią wyłączną podstawę do oznaczania nieruchomości w księgach wieczystych (art. 26 ust. 1 u.k.w.h.). Omawiana regulacja ustawy o księgach wieczystych i hipotece w zestawieniu z definicją nieruchomości zawartą w przepisie art. 46 § 1 k.c. zrodziła pewne wątpliwości doktryny prawa cywilnego oraz judykatury. Istotą tych kontrowersji była kwestia wzajemnego stosunku dwóch różnych pojęć nieruchomości wyróżnianych przez teoretyków, a mianowicie pojęcia materialnoprawnego (prawnorzeczowego) i formalnego (wieczystoksięgowego). Sąd Najwyższy w uchwale z 7.04.2006 r., III CZP 24/06, OSNC 2007/2, poz. 24, stwierdził, że: „definicja nieruchomości gruntowej [zawarta w Kodeksie cywilnym – przyp. aut.] jest uniwersalna w tym znaczeniu, że odnosi się zarówno do nieruchomości, dla których prowadzi się księgi wieczyste, jak i do nieruchomości, które nie mają założonych ksiąg, jednak gdy dla określonej nieruchomości została założona księga wieczysta, obowiązuje reguła «jedna księga – jedna nieruchomość»”. Istnienie księgi wieczystej nie stanowi zatem czynnika decydującego, czy dany grunt można zakwalifikować jako nieruchomość (por. wyrok SA w Łodzi z 4.07.2014 r., I ACa 68/14, LEX nr 1504415). W nowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego można zauważyć odejście od materialnoprawnego ujęcia nieruchomości na rzecz podejścia formalnego, tj. wieczystoksięgowego. Na uwagę zasługuje tu w szczególności uchwała Sądu Najwyższego z 21.03.2013 r., III CZP 8/13, PiP 2015/2, s. 129, w myśl której kilka działek objętych jedną księgą wieczystą stanowi zawsze jedną nieruchomość, nawet jeśli działki nie graniczą ze sobą, zaś odłączenie chociażby jednej działki z księgi wieczystej równoznaczne jest z podziałem nieruchomości. Takie stanowisko, które obecnie można uznać za dominujące (choć kontrowersyjne), przekłada się na praktykę transakcyjną. Otóż geodezyjnie wyodrębnione działki objęte jedną księgą wieczystą stanowią części składowe nieruchomości i nie mogą być przedmiotem samodzielnego obrotu (por. wyrok WSA w Łodzi z 28.06.2017 r., I SA/Łd 335/17, LEX nr 2325101). Innymi słowy, nadanie działkom odrębnych numerów geodezyjnych nie wywołuje skutków cywilnoprawnych. W konsekwencji powyższego, skoro przedmiotem własności i innych praw rzeczowych jest rzecz w całości, a nie jej część (art. 47 § 1 k.c.), to umowa przenosząca udział nie we własności rzeczy, a tylko jej części składowej, jest nieważna jako sprzeczna z ustawą (art. 58 § 1 w zw. z art. 47 § 1 k.c.).

Praktyczne znaczenie dla transakcji ma wobec tego nie tylko posiadanie przez dany grunt odpowiedniego numeru w ewidencji gruntów, lecz także dokonanie stosownego podziału wieczystoksięgowego nieruchomości poprzez przeniesienie działki przeznaczonej do sprzedaży do nowej księgi wieczystej. Jeśli tylko ten warunek jest spełniony, działka taka może być przedmiotem obrotu prawnorzeczowego. Nie jest natomiast prawidłowe połączenie w jednym akcie notarialnym umowy sprzedaży działki ewidencyjnej z jednoczesnym wnioskiem o założenie dla tej działki nowej księgi wieczystej. Prawidłowe jest w takim przypadku podzielenie transakcji na fazę umowy przedwstępnej, w wykonaniu której dochodzi do złożenia wniosku o wieczystoksięgowy podział nieruchomości, oraz fazę docelową, ze skutkiem zobowiązująco-rozporządzającym.

Drugą kategorią nieruchomości są w myśl definicji zawartej w art. 46 § 1 k.c. budynki stanowiące odrębny od gruntu przedmiot własności. Chodzi zatem w tym przepisie nie o każdy budynek, lecz wyłącznie taki, który został przez

Opracowanie zawiera wzory pism i umów dotyczące różnych aspektów gospodarki nieruchomości. Autorzy poruszyli w książce m.in. takie zagadnienia, jak:

- prawo do nieruchomości,
- księgi wieczyste,
- wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe,
- najem i dzierżawa lokali,
- ewidencja gruntów i budynków,
- podział i scalenie nieruchomości,
- proces inwestycyjno-budowlany,
- umowy w procesie inwestycyjnym.

We wzorach podano przykładowe rozwiązania z obszernymi komentarzami i objaśnieniami, w których autorzy wyjaśniają zamieszczenie konkretnego postanowienia lub stwierdzenia z odwołaniami do aktów prawnych, najnowszego orzecznictwa i doktryny. Autorzy przygotowali wzory w taki sposób, żeby czytelnik mógł sporządzić w prostszych sprawach pismo lub umowę, równocześnie wskazali zagadnienia o bardziej skomplikowanej naturze.

Książka jest skierowana przede wszystkim do notariuszy, deweloperów, pracowników spółdzielni mieszkaniowych, podmiotów zajmujących się profesjonalną obsługą transakcji nieruchomościowych oraz przedsiębiorców działających w tym obszarze, a także innych osób zainteresowanych tą tematyką.

Autorami opracowania są: zespół pracowników naukowych, adwokaci i radcy prawni, którzy od lat zajmują się problematyką nieruchomości od strony zawodowej i naukowej.

„Publikacja zawiera bogaty wstęp do każdej z części opracowania oraz liczne i aktualne przykłady umów i formularzy, które dotyczą gospodarki i obrotu nieruchomościami. Dodatkowym atutem książki są komentarze, jakimi opatrzone zostały poszczególne wzory, co pozwala na lepsze zrozumienie omówionych zagadnień i charakteru poszczególnych wzorów oraz istotnych elementów ich treści”.

Dr hab. Joanna Smarż, prof. UTH

Wzory pism zawarte w publikacji dostępne są w wersji elektronicznej do pobrania ze strony www.obrot-nieruchomosciami-wzory.wolterskluwer.pl – po wpisaniu zamieszczonego w książce kodu aktywacyjnego. Wzory można modyfikować i dostosowywać do własnych potrzeb.

Góralski&Goss
LEGAL

9 788381 244329 W01P01

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUEWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8124-432-9

9 788381 244329